

Frågebank med bakgrundsfrågor i pappersblanketter

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Syfte.....	3
1.2 Begränsningar.....	3
1.3 Frågekonstruktion och layout	4
1.4 Registervariabler	4
2. Bakgrundsfrågor	5
2.1 Födelseår.....	5
2.2 Kön	6
2.3 Hushållsställning/Civilstånd.....	7
2.4 Antal personer i hushållet/Hushållsstorlek.....	10
2.5 Barn i hushållet.....	13
2.6 Bostad.....	16
2.7 Utbildningsnivå.....	18
2.8 Huvudsaklig sysselsättning.....	20
2.9 Typ av arbetsgivare.....	22
2.10 Facklig tillhörighet	23
2.11 Hushållsinkomst per månad och år.....	24
2.12 Individinkomst per månad och år	26
2.13 Längd och vikt	28
3. Frågebatteri för SEI-kodning.....	29
4. Övriga frågor och information.....	32
4.1 Egna kommentarer.....	32
4.2 Samtycke.....	33

1. Inledning

1.1 Syfte

Följande dokument är delvis en uppdatering av den frågebank som togs fram 2003–2004 och som publicerades i rapporten "Bakgrundsfakta till Befolknings- och Velfärdsstatistik, *Frågebank över bakgrundsfrågor i postenkätundersökningar, 2004:2*". Frågorna testas kognitivt i olika sammanhang. Under hösten 2017 uppdaterades vissa frågor och texter i detta dokument utifrån vad som framkommit i kognitiva tester. Syftet med uppdateringen är att anpassa frågorna till dagens samhälle. I dokumentet ingår även ett frågebatteri för kodning enligt klassifikationen SEI (Socioekonomisk indelning), som togs fram 2014.

Frågebanken lyfter fram bakgrundsfrågor som ofta används i olika enkätundersökningar. Dessa frågor har kommit att formuleras på olika sätt i olika undersökningar. Målet med frågebanken är därför att samla förslag på hur frågor och tillhörande svarsalternativ normalt ska formuleras. Därmed kan frågekonstruktörer lätt hitta en väl utarbetad bakgrundsfråga som fungerar i de flesta situationer i pappersblanketter.

1.2 Begränsningar

De rekommenderade frågeformuleringarna är framtagna för att användas i pappersblanketter till individer. Frågorna går till stor del att användas även vid webbundersökningar, dock kan det krävas vissa anpassningar. Frågeformuleringarna är inte lämpade för telefonintervjuer.

Frågebanken är framtagen för att i huvudsak användas för uppdragsundersökningar. I många anslagsprodukter finns krav på variabeldefinitioner från Eurostat eller andra användare. Det kan dock förekomma definitioner från Eurostat även i uppdragsundersökningar. Frågorna i frågebanken har inte kontrollerats för att svara mot sådana krav.

De flesta undersökningar som genomförs vänder sig till personer som är 18 år eller äldre. Därför är frågebanken anpassad till Sveriges vuxna befolkning. När en undersökning vänder sig till exempelvis barn eller någon specifik grupp måste frågorna anpassas därefter.

Frågorna i frågebanken ska inte användas okritiskt, utan frågeuppställningar och formuleringar måste i första hand utgå från syftet med frågan och undersökningen den ska användas i. Man bör vid utformandet av svarsalternativ även ta hänsyn till om det är en särskild population som ska tillfrågas.

1.3 Frågekonstruktion och layout

Dokumentet tar hänsyn till allmänna regler gällande frågekonstruktion, se *Fråga rätt* och *Att fråga* (se Referenser).

Alla individblanketter, både pappersblanketter och webblanketter, layouts centralt på SCB. Blanketterna anpassas då efter allmänna regler om layout av frågeblanketter och till de krav som gäller för att skanningen av pappersblanketter ska fungera så bra som möjligt.

1.4 Registervariabler

Via urvalspersonens personnummer kan man lägga på registervariabler för att minska antalet frågor i frågeblanketten. Därigenom minskar uppgiftslämnarbördan. Exempel på vanliga registervariabler i undersökningar är kön, ålder, födelseland (grupperat), högsta utbildning, civilstånd, län och kommun. Vanligtvis hämtas registervariabler från Registret över totalbefolkningen (RTB), men även från andra register som exempelvis Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) och Utbildningsregistret.

Det förekommer att uppgifter som hämtas från register även efterfrågas i blanketten (till exempel ålder). Det görs för att stämma av att avsedd person har svarat. Variabeln kön ska dock inte användas som kontroll. Detta eftersom uppgiftslämnarens upplevda kön inte nödvändigtvis är detsamma som det registrerade könet och att uppgiftslämnaren i dessa fall kan besvara frågan utifrån sitt upplevda kön. Uppgifterna i register och i frågeblanketten kan på det sättet skilja sig åt även om det är urvalspersonen som har svarat. Om variabeln kön används som kontroll kan således transpersoner som inte ändrat sitt juridiska kön felaktigt tas bort ur materialet.

I de fall uppgifter som hämtas från register även ska efterfrågas i blanketten som kontroller, bör ni inleda kontrollfrågorna med en kort text som förklarar varför frågan/frågorna ställs. Förslagsvis kan denna text formuleras något i stil med:

Det är viktigt att frågeblanketten besvaras av den person vi adresserat blanketten till. För att det ska vara möjligt för oss att kontrollera detta inleder vi med att fråga om...

Även när inte registeruppgifter används i en undersökning, eller för en viss variabel, kan det finnas ett värde i att formulera frågorna på ett sätt så att de samlar in information som liknar registeruppgifterna. Det kan bl.a. bero på att man vill kunna använda registeruppgifter och uppgifter från publicerad officiell statistik för att beräkna kalibrerade vikter, eller för att validera insamlade uppgifter på aggregerad nivå. I viss mån är därför frågorna i Frågebanken anpassade efter hur motsvarande registervariabel ser ut eller kommenterade utifrån hur de förhåller sig till registervariabeln.

2. Bakgrundsfrågor

2.1 Födelseår

1. Vilket år är du född?

Skriv årtalet med fyra siffror, exempelvis 1986 eller 2001.

Födelseår:

Att fråga efter födelseår bedöms vara det bästa sättet att få svar på vilken ålder uppgiftslämnaren har. Frågar man om ålder tenderar en del att skriva sitt födelseår trots att det är ålder som efterfrågas, medan en del inte svarar med den ålder de faktiskt har just då, till exempel kan uppgiftslämnaren avrunda.

Från och med år 2018 kommer urval till undersökningar som riktar sig till personer som är 18 år eller äldre att bestå av personer som är födda både på 1900- respektive 2000-talet. Det bästa sättet för uppgiftslämnarna att svara borde då vara att de får fyra tomma rutor där alla ska fylla i sitt födelseår. En instruktion ges under frågeformuleringen om hur de ska fylla i årtalet.

2. Vilket år är du född?

År:

3. Vilket år är du född?

År:

Tidigare har man använt svarsrutor där de två första rutorna är förtryckta för att tydliggöra att det är ett årtal som söks. "19" respektive "20" bör även i fortsättningen förtryckas i de fall rampopulationen enbart omfattar exempelvis äldre personer som alla är födda på 1900-talet eller yngre personer som alla är födda på 2000-talet.

Registervariabel

Uppgiften finns att hämta i register, och födelseår behöver därför i många fall inte frågas efter. Om frågan finns med i blanketten, och registerinformation används för att kontrollera att rätt person har svarat på frågorna (det vill säga, man jämför svaret på frågan om födelseår mot registervariabeln födelseår), bör det finnas ett planerat tillvägagångssätt för att hantera eventuella misstänkta fel.

2.2 Kön

4. Är du man eller kvinna?

Man

Kvinna

I RTB betyder kod 1 *man* och kod 2 *kvinna*. Det är därför bra att det är samma koder i frågeblanketterna som i RTB så att inte risken för bearbetningsfel ökar. SCB har inte någon regel för detta ur jämställdhetssynpunkt, däremot ska officiell statistik redovisas uppdelat på kön.

Har ni intresse av en fråga med fler svarsalternativ utöver de vanliga *man* och *kvinna*, eller en alternativ frågeformulering, kontakta SCB:s mättekniker.

Registervariabel

Uppgift om kön härleds från personnumret och finns i RTB. Frågan bör därför uteslutas ur frågeblanketten om det inte finns någon särskild anledning till att fråga om kön. Om frågan finns med i blanketten, bör svaret inte användas för att kontrollera mot registeruppgiften om "rätt" person har svarat på frågorna. Detta eftersom det inte är säkert att uppgiftslämnaren har besvarat frågorna utifrån dess registrerade kön, utan från dess självuppfattade kön.

2.3 Hushållsställning/Civilstånd

Beroende på vad man vill fånga med frågan om hushållsställning/civilstånd bör man formulera den på lite olika sätt. Utgå från syftet med undersökningen och fundera på bästa möjliga, och för undersökningen intressantaste, frågeformulering.

Hushållsställning

5. Är du gift, sambo eller har du registrerat partnerskap?

- Ja
 Nej

Ovanstående fråga är ny. Det finns därför inte så mycket erfarenhet av hur den fungerar, men vi anser att förslaget är bättre än den tidigare rekommenderade frågan, även i otestat format.

Frågan beskriver om man är tillsammans med någon under äktenskapsliknande förhållanden. Den är en kortare variant av civilståndsfrågan som ges som förslag nedan. Vill man ha ett mer utförligt svar bör frågan om civilstånd användas.

Ofta är det mer intressant att ta reda på vilka personer uppgiftslämnaren bor tillsammans med. Nedanstående fråga kan användas för sig självt, eller kombineras med ovanstående fråga för att få mer information om hushållssammansättningen.

6. Vilken eller vilka personer bor du tillsammans med?

Flera alternativ kan markeras.

Räkna med både vuxna och barn som bor minst halva tiden i ditt hushåll. Räkna även med exempelvis fosterbarn och sambos barn.

- Ingen
 Make/maka/sambo/registrerad partner
 Föräldrar/syskon
 Barn under 18 år
 Barn 18 år eller äldre
 Andra vuxna

Även om förslaget ovan är ganska detaljerat är det lätt att i analysen selektera ut vilken typ av personer man vill undersöka. Ibland vill man exempelvis enbart undersöka om uppgiftslämnaren bor tillsammans med en partner.

Vi har valt ordet "sambo" som ofta används som ett samlingsbegrepp för make/maka/registrerad partner i undersöknings-sammanhang. Det är inte helt tydligt, men det är det begrepp vi uppfattar stämmer bäst in på, och förstås på liknande sätt, av de flesta uppgiftslämnarna.

Vi rekommenderar att man delar upp barnen på två alternativ; "Barn under 18 år", respektive "Barn 18 år eller äldre". Detta för att det har framkommit att vissa uppgiftslämnare räknar vuxna barn som "Barn" medan andra räknar dem som "Andra vuxna". Uppdelningen i "under 18 år" och "18 år eller äldre" gör att det blir tydligare var dessa vuxna barn ska placeras. Beroende på undersökningens syfte kan det i vissa undersökningar vara relevant att låta "Barn 18 år eller äldre" slås samman med övriga "Barn" i analysen, medan de i en annan undersökning slås ihop med "andra vuxna". Poängen är att detta görs i efterbearbetningen och att det extra svarsalternativet hjälper uppgiftslämnarna att förstå och svara på samma sätt.

Instruktionen om vilka barn som ska räknas in ska formuleras så att den stämmer överens med frågans syfte. Om ni vill att uppgiftslämnaren ska räkna med barn som bor tillsammans med denne, men som har andra föräldrar än uppgiftslämnaren och/eller dennes make/maka/sambo/registrerade partner, bör begreppet "sammanboende" användas istället för "sambo" (se nedan).

Civilstånd

Vill man ta reda på civilstånd finns uppgiften att hämta i RTB (se nedan). Om registervariabler inte används kan frågan formuleras enligt nedan. Den matchar dock inte registervariablerna helt.

7. Vilket är ditt civilstånd?

Markera det alternativ som stämmer bäst in på ditt nuvarande civilstånd.

- Ensamstående eller singel
- Särbo (i ett förhållande men bor inte ihop)
- Gift/sambo/registrerad partner
- Änka/änkling/efterlevande partner
- Annat, skriv i rutan:
- Vill inte ange

Eftersom svarsalternativen i vissa fall kan överlappa varandra behövs det en instruktion om att uppgiftslämnarna ska markera det alternativ som stämmer bäst in på deras nuvarande civilstånd.

I frågan rekommenderas att man slår ihop flera alternativ i små grupper. En fördel med att i svarsalternativet om "sambo" även ha med "gift" och "registrerad partner" är att det ger en vink om att det är sambo-par man är ute efter och inte sammanboende kompisar. Att skriva "sambo" istället för "sammanboende" kan också vara ett sätt att förtydliga detta.

Ibland kan man vilja selektera ut vilka uppgiftslämnare som tillhör vilken grupp, till exempel vilka som är gifta, sambor eller registrerade partner i alternativ 3. Då kan man antingen kombinera denna fråga med registervariabeln civilstånd, eller dela upp alternativen i flera olika, exempelvis lyfta ut "sambo" som ett eget alternativ. Detta ska dock vägas mot risken som nämns ovan, att alternativet "sambo" tolkas på ett sätt så att även sammanboende kompisar inkluderas.

Beslutet bör baseras på vad som har störst betydelse för den aktuella undersökningen.

Frågan förutsätter mer eller mindre att uppgiftslämnaren har flyttat hemifrån. Den kan således vara svår att svara på för exempelvis de uppgiftslämnare som bor hos sina föräldrar. I RTB kodas dessa som ogifta. Frågan löser därmed inte problemet för de uppgiftslämnare som är hemmaboende och har ett förhållande. Det är inte helt tydligt vilket alternativ de ska svara. De kan fylla i alternativet "annat", dock är det inte helt självklart. Vill man att de ska ingå i något annat av de uppräknade alternativen bör det införas en instruktion angående detta under frågan.

Registervariabel

Uppgiften om civilstånd finns i RTB. Om registeruppgifterna räcker för att uppfylla syftet med frågan, och om man tänker göra en sambearbetning, bör frågan om civilstånd inte finnas med i frågeblanketten.

De klassificeringar av civilstånd som finns i RTB är ogift (OG), gift (G), skild (S), änka/änkling (Å), registrerad partner (RP), skild partner (SP) och efterlevande partner (EP).

2.4 Antal personer i hushållet/Hushållsstorlek

Frågan om hur många personer som ingår i hushållet innehåller flera svårigheter. Ett stort problem är att man inte vet om uppgiftslämnaren räknar in sig själv, även om man försöker vara tydlig och förklara det i en instruktion. Nedan ges några förslag på frågeformuleringar.

- 8. Om du räknar med dig själv, hur många personer är ni i hushållet?**
*Räkna med både vuxna och barn som bor minst halva tiden i ditt hushåll, dvs. även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Räkna **inte** med eventuella inneboende.*

personer

Eller:

- 9. Hur många personer är ni i hushållet?**
*Räkna med dig själv. Räkna med både vuxna och barn som bor minst halva tiden i ditt hushåll, dvs. även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Räkna **inte** med eventuella inneboende.*

personer

I det första förslaget (fråga 8) ligger förtydligandet som en bisats i början av frågan. Bisatsen kan även formuleras som att uppgiftslämnaren *inte* ska räkna in sig själv om det stämmer bättre med vad man vill ha ut av frågan. Dock ska man vara försiktig med negationer. Det uppfattas även som mest naturligt att räkna med sig själv i frågan och att man inte bortser från någon. I det andra förslaget (fråga 9) ligger det en instruktion under frågan om att man ska räkna in sig själv i svaret.

Att det finns många olika familjekonstellationer gör att det är svårt att formulera frågan på ett bra sätt. Se till att frågan stämmer överens med den hushållsdefinition som gäller i undersökningen, dvs. förklara i en instruktion vilka personer som ska räknas med i frågan i de fall det är nödvändigt.

I de fall ett barn bor växelvis, och lika mycket, i två olika hushåll kommer det enligt instruktionen med i båda fallen. Exempelvis kan barnet bo halva tiden hos modern och halva tiden hos fadern (eller andra vårdnadshavare). Det kan således bli en liten överskattning av hushållsstorlekarna. Detta är bra att tänka på vid analys och resultat användning.

Var medvetna om att de som är inneboende och de som hyser inneboende kan tolka "hushåll" olika. Båda kan svara på frågan, men kan komma att räkna på olika sätt. Vi vet också att en del uppgiftslämnare tenderar att tolka ordet "inneboende" lite bredare än vad som egentligen brukar vara frågeställarens avsikt. Vi vet dock inte hur vanligt eller stort tolkningsproblemet är.

Antal personer i hushållet uppdelat på ålder

10. Om du räknar med dig själv, hur många personer är ni i hushållet?
*Räkna med både vuxna och barn som bor minst halva tiden i ditt hushåll, dvs. även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Räkna **inte** med eventuella inneboende.*

personer **under** 18 år

personer 18 år **eller äldre**

Eller:

11. Hur många personer är ni i hushållet?
*Räkna med dig själv. Räkna med både vuxna och barn som bor minst halva tiden i ditt hushåll, dvs. även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Räkna **inte** med eventuella inneboende.*

personer **under** 18 år

personer 18 år **eller äldre**

En del uppgiftslämnare räknar enbart in vuxna personer och inte eventuella barn. Ska frågan vara en redovisningsvariabel behöver man vara övertydlig. I ovanstående rekommenderade frågor får man kännedom om antal personer under 18 år och antal personer 18 år eller äldre.

Risken för varierande tolkningar av "inneboende" gäller även här (se frågorna 8 och 9 ovan).

I vissa undersökningar kan det behöva införas en instruktion om vad begreppet hushåll innebär. Hushållsdefinitionen i frågan ska stämma överens med den hushållsdefinition som är mest lämplig i undersökningen; bostadshushåll, kosthushåll eller boendehushåll (se nedan). Tänk dock på att ju fler instruktioner som finns med i frågan, desto större är risken att uppgiftslämnaren hoppar över dessa. Frågorna ovan utgår från kosthushåll.

Ett *bostadshushåll* utgår från vilken adress man är folkbokförd på. Ett *kosthushåll* är ett hushåll som har gemensam bostad och ekonomi, medan ett *boendehushåll* består av alla individer i samma bostad. Skillnaden mellan ett kosthushåll och ett boendehushåll är alltså att individerna har gemensam ekonomi i ett kosthushåll. Det innebär att ett boendehushåll således kan innehålla flera kosthushåll. Skillnaden mellan ett boendehushåll och ett bostadshushåll är att man inte nödvändigtvis är folkbokförd på hushållets adress i boendehushållet, dock är överlappningen ganska stor mellan dessa hushåll.

Registervariabel

Uppgift om bostadshushåll finns i Hushållsregistret som är en del av RTB. Registret uppdateras kvartalsvis och baseras på folkbokföringsadress i kombination med vissa modellantaganden. Oftast är det boendehushåll eller

kosthushåll man egentligen är intresserad av, men i vissa undersökningar kan registeruppgifter om bostadshushåll vara tillräckligt precist/aktuellt. Det finns kända brister i bostadshushållens förmåga att korrekt återspegla boende- och kosthushållen. Dessa beror på situationer då t.ex. unga vuxna studerar på annan ort men är skrivna hos föräldrarna, äldre personer bor på vårdhem men är skrivna på sin föregående adress, växelvis boende barn och förekomst av inneboende.

2.5 Barn i hushållet

Nedan ges några olika förslag på frågeformuleringar. Vilken som ska väljas är beroende på vilken detaljnivå man vill ha på svaren.

Frågorna utgår från relationen mellan förälder/vuxen-barn.

12. Har du några barn som bor tillsammans med dig minst halva tiden?

Räkna även med exempelvis fosterbarn och sambos barn.

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, i åldern 0–5 år
- Ja, i åldern 6–12 år
- Ja, i åldern 13–17 år *alt.* Ja, i åldern 13–19 år
- Ja, 18 år eller äldre *alt.* Ja, 20 år eller äldre
- Nej

Svårigheten med att fråga om uppgiftslämnaren bor tillsammans med några barn, är hur man ska avgöra vilka barn som ska räknas in i svaret. En uppgiftslämnare kan ha delad vårdnad av sina barn, till exempel varannan vecka eller varannan helg, eller så kan uppgiftslämnarens eventuella sambo ha barn som bor med uppgiftslämnaren heltid eller deltid. Förutsättningarna måste förklaras tydligt i en instruktion.

Frågan ovan är utformad så att enbart barn som bor minst halva tiden hos uppgiftslämnaren ska räknas med. Vill man exempelvis även ha med de barn som bor mindre än halva tiden bör frågan ändras och förutsättningarna måste förklaras i en instruktion.

För att göra frågan så enkel som möjligt rekommenderas att man delar in barnen i olika åldersklasser. Vanligtvis delas barnen in i åldrar i enlighet med skolgången. Förskolebarn 0–5 år, yngre skolbarn 6–12 år, tonåringar 13–17 år samt 18 år eller äldre. Ett alternativ är att bredda de två översta intervallen något, till 13–19 år respektive 20 år eller äldre. Vilket man väljer beror på syftet med undersökningen. Många ungdomar bor hemma hela gymnasiet och flyttar efter det, men föräldrarnas ansvar förändras när deras barn blir 18 år.

Uppdelning på åldrar

13. a) Har du några barn som bor tillsammans med dig minst halva tiden?

Räkna även med exempelvis fosterbarn och sambos barn.

Ja

Nej → Gå till fråga xx

b) Om ja: Hur många?

Skriv antal barn i varje åldersintervall.

0–5 år

6–12 år

13–17 år alt. 13–19 år

18 år eller äldre alt. 20 år eller äldre

Eller:

14. a) Har du några barn under 18 år som bor tillsammans med dig minst halva tiden?

Räkna även med exempelvis fosterbarn och sambos barn.

Ja

Nej → Gå till fråga xx

b) Om ja: Hur många?

Skriv antal barn i varje åldersintervall.

0–5 år

6–12 år

13–17 år

15. a) Har du några barn 18 år eller äldre som bor tillsammans med dig minst halva tiden?

Räkna även med exempelvis fosterbarn och sambos barn.

Ja

Nej → Gå till fråga xx

b) Om ja: Hur många?

Skriv antal barn som är 18 år eller äldre.

barn

I ovanstående förslag har man delat upp frågan i en filterfråga och en följdfråga. Filterfrågan efterfrågar om uppgiftslämnaren har några barn som bor tillsammans med denne minst halva tiden, medan följdfrågan tar reda på hur många.

I fråga 14 och 15 finns förslag på hur man kan dela upp frågan i flera för att fråga om barn under 18 år och barn 18 år eller äldre. Nackdelen är att man ställer flera frågor, men fördelen är att frågan förhoppningsvis blir tydligare och att man då bör få med alla barn, även de som är över 18 år.

Anledningen till att det rekommenderas en tvådelad ruta där uppgiftslämnaren ska uppge antalet barn är att det då blir tydligare att det är en siffra som ska anges. Har man en enkel ruta kan den lättare missuppfattas som en kryssruta.

Ett problem som kan uppkomma i b-frågorna ovan är att uppgiftslämnarna fyller i svaren på olika sätt. Oftast utelämnas svar i de rutor där uppgiftslämnare inte har några barn. Om frågan har besvarats (någon/några rutor är ifyllda), ser vi det som rimligt att tolka tomma rutor som noll. Är frågan helt blank, trots Ja-svar i delfråga a), bör det däremot tolkas som partiellt bortfall.

Är det väldigt viktigt att uppgiftslämnarna fyller i varje ruta får man helt enkelt bryta upp frågan. Man får då ställa filterfrågor, där varje filterfråga efterfrågar om uppgiftslämnaren har några barn i till exempel åldrarna 0-5 år. Om uppgiftslämnaren svarar Ja, ställs en följdfråga om hur många barn som finns i de åldrarna osv.

Registervariabel

I Hushållsregistret som är en del av RTB finns numera uppgifter om vilka barn som är folkbokförda i bostadshushållet, vilken ålder de har och vilken relation de har till urvalsobjektet. Om man valt att i en undersökning använda registeruppgift om bostadshushåll istället för att efterfråga boende- eller kosthushåll kan man överväga att använda registerdata som alternativ till att ställa ovanstående frågor. Det är dock viktigt att vara medveten om att registerdata baseras på folkbokföring och modellantaganden, vilket i princip innebär samma brister som beskrivs i avsnitt 2.4 ovan.

2.6 Bostad

Bostadstyp

16. I vilken typ av bostad bor du?

Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det alternativ där du bor mest.

- Villa (friliggande småhus för en eller två familjer)
- Radhus, kedjehus eller parhus
- Lägenhet i flerbostadshus (hyres- eller bostadsrätt)
- Annat boende

Ägandeform

17. Äger eller hyr du/ni bostaden, eller har du/ni bostadsrätt?

Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det alternativ där du/ni bor mest.

- Hyr (hyresrätt, första-, andra- eller tredjehandskontrakt, kooperativ)
- Bostadsrätt
- Äger (äganderätt, andelsrätt)
- Annat, ange vad:

Ovan finns två förslag på frågor som belyser lite olika vinklar av bostadsfrågan. Det första förslaget handlar om vad för typ av bostad man bor i, dvs. småhus, lägenhet etc. Det andra förslaget belyser ägandeformen. Vilken fråga som ska väljas beror på undersökningens syfte.

Frågan om bostadstyp kan göras mer eller mindre detaljerad. Ovanstående förslag innehåller fyra olika svarsalternativ. Är det viktigt för undersökningen att veta mer detaljerat i vilken typ av bostad uppgiftslämnaren bor, kan de olika alternativen delas upp. Man kan även lägga till svarsalternativ som i denna fråga borde hamna under "Annat boende" som egna svarsalternativ, till exempel "servicehus/servicelägenhet" etc., om dessa är intressanta att urskilja.

Frågan om ägandeform kan upplevas som lite krånglig, men detta är det mättekniskt mest korrekta förslaget för tillfället. Vi har fått indikationer på att risken är högre att bostadsrättsinnehavare svarar att de "äger" om alternativet "äger" nämns först bland svarsalternativen. Vi har därför valt att ha en annan ordning på svarsalternativen än vad som anges i frågeformuleringen.

Frågorna om bostadstyp och ägandeform kan med fördel kombineras om det är intressant att få reda på ifall uppgiftslämnaren äger eller hyr sin bostad. Till exempel kan man hyra en villa eller ha ett radhus som är bostadsrätt. Detta får man fram genom att kombinera frågorna.

Registervariabel

Ibland kan det mest relevanta i en undersökning vara att få kännedom om var uppgiftslämnaren är folkbokförd. Detta finns att hämta i RTB. Fr.o.m. 2016 är

man inte längre folkbokförd i en församling, utan i kommun och på fastighet. En person som folkbokförs på en fastighet, vilken innehåller flera bostadslägenheter, folkbokförs även på lägenhet. Uppgifter om upplåtelseform (äganform) finns tillgänglig som registervariabel via länk från RTB/Hushållsregistret. Kända brister i denna variabel är (utöver det som relaterar till att den baseras på folkbokföringen, se avsnitt 2.4) att personer som hyr lägenheter av bostadsrättsföreningar står som bostadsrättsinnehavare.

2.7 Utbildningsnivå

18. Vilken är din högsta slutförda utbildning?

Markera endast ett alternativ.

Har du en utländsk utbildning, försök översätta denna till motsvarande svensk utbildningsnivå.

- Har inte slutfört någon/saknar utbildning
- Grundskola, folkskola, realskola eller liknande
- Gymnasieutbildning, fackskola eller liknande
- Universitet/högskole- eller annan eftergymnasial utbildning kortare än 3 år (räkna även med KY/YH-utbildningar)
- Universitet/högskole- eller annan eftergymnasial utbildning 3 år eller längre

Utbildningsutbudet är och har varit mycket varierande. Det är därför relativt komplext att fråga om utbildning. Eftersom det finns personer som åker utomlands för att studera delar av studietiden, bör svarsalternativen anpassas till dessa. Frågan ovan är ett försök till anpassning.

Att endast fråga efter *högsta* slutförda utbildning är att föredra framför att be uppgiftslämnarna att fylla i alla slutförda utbildningar. Om någon fyllt i flera svarsalternativ så registreras ändå enbart det högsta.

Här frågas efter *slutförd* utbildning. Ordet *slutförd* används istället för avslutad, avklarad eller genomförd på grund av att man kan ha avslutat (dvs. hoppat av) studierna utan att ha genomfört hela utbildningen. *Slutförd* bedöms vara minst vagt och mest entydigt.

Alternativet "Eftergymnasial utbildning minst 1 år" samlar de utbildningar som är på högre nivå än gymnasiet, men lägre än universitet eller högskoleutbildning. Här behövs exempel. Exempelen kan med fördel väljas utifrån undersökningens urval i de fall undersökningen riktar sig till någon/några specifika urvalsgrupper.

För de personer som har utländsk utbildning kan det behövas antingen ett svarsalternativ "utländsk utbildning" eller en instruktion om att en sådan, i möjligaste mån, ska översättas till motsvarande utbildningsnivå i Sverige.

Vi har medvetet uteslutit alternativen "annan utbildning" och "vet inte". Detta för att uppgiftslämnarna förhoppningsvis istället försöker passa in sin utbildning i något av de befintliga svarsalternativen. Risker finns dock att det kan bli partiellt bortfall på frågan. Fördelen med att ha med alternativen är att alla kan markera något svar (mindre partiellt bortfall). Nackdelen är att de som inte orkar anpassa sitt svar till något av de giltiga alternativen lätt kan svara något av "annan utbildning" och "vet inte".

Registervariabel

Uppgiften finns att hämta från SCB:s Utbildningsregister och avser högsta utbildning för Sveriges befolkning i åldrarna 16-74 år. Utbildningsnivån avser dock slutförda utbildningar för samtliga folkbokförda under vårterminen före aktuellt årsskifte, dvs. registret är inte uppdaterat till dagens datum. Hämtas variabeln utbildning från registret behöver man inte fråga om denna i frågeblanketten. Registeruppgifterna kan dock vara bristande för personer som invandrat och inte genomfört sin utbildning i Sverige.

2.8 Huvudsaklig sysselsättning

19. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu?

Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det som stämmer bäst.

- Anställd
- Egen företagare/lantbrukare
- Studerande
- Arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Föräldraledig eller tjänstledig
- Långtidssjukskriven (mer än 3 månader)
- Har sjuk- eller aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension, sjukpension eller sjukbidrag)
- Pensionär (ålderspensionär, avtalspensionär)
- Hemmafru/hemmaman (inte pensionär)
- Annat, skriv i rutan:

Frågan har utarbetats inom ramen för SEI-kodning, se avsnitt 3. *Frågebatteri för SEI-kodning*, fråga 8. Frågan kan dock även användas för sig själv för att mäta den aktuella, huvudsakliga sysselsättningen.

Frågan används relativt ofta, utan att för den delen SEI-kodas eller användas för annan kodning. Man bör fråga efter *huvudsaklig* sysselsättning och bara tillåta ett svar, eftersom man annars kan få med flera bisysslor som uppgiftslämnaren kanske inte ägnar sig åt i så stor utsträckning. En nackdel med att bara tillåta ett svar är att en del uppgiftslämnare faktiskt har två olika sysselsättningar på exakt 50 procent vardera, eller att de av någon annan anledning har svårt att bedöma vilken sysselsättning som är den huvudsakliga. Problemet med små bisysslor är dock större och dubletter bör hanteras med rättningsinstruktioner. Vilka rättningsinstruktioner som bör gälla beror på syftet med den aktuella undersökningen.

Här rekommenderas att man frågar vad uppgiftslämnaren har för sysselsättning *just nu*, dvs. frågar efter aktuell sysselsättning. Det bedöms vara det enklaste för uppgiftslämnaren, som då inte behöver ta hänsyn till tidigare sysselsättningar och vilken av dem som är den viktigaste sysselsättningen. Exempel finns också på att frågan har ställts med frasen *för närvarande*, men *just nu* bedöms vara ett något enklare språk och är därför att föredra.

Det förslag som ges innehåller tio svarsalternativ, varav ett utgörs av "annat". Något förslag med färre alternativ ges inte, eftersom det är viktigt att uppgiftslämnaren kan relatera sin sysselsättning till något av svarsalternativen. I samband med bearbetningen kan man dela in svarsalternativen i exempelvis yrkesarbetande (anställda, företagare och tjänst-/föräldralediga), studerande och övriga.

Frågan innehåller uppgifter ("sjukskriven", "arbetssökande") som klassas som känsliga enligt Datainspektionen. Ta reda på utifrån respektive undersökning vad som gäller vid frågor som kan innehålla känsliga personuppgifter.

2.9 Typ av arbetsgivare

20. Vilken typ av arbetsgivare har du just nu?

Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det där du har din **huvudsakliga** sysselsättning.

- Privat
- Kommunal
- Landsting/Region
- Statlig
- Annan

Frågan bör föregås av en hoppinstruktion så att de uppgiftslämnare som är lantbrukare eller egen företagare, eller inte arbetar, får hoppa över frågan. Annars bör dessa alternativ läggas in i frågan.

Ett problem kan vara att vissa personer under större delen av yrkeslivet har haft en annan arbetsgivare än den nuvarande, vilken de identifierar sig med. Till exempel kan de som gått i pension svara för sin tidigare arbetsgivare. Detta problem kan minskas genom att man i frågan frågar efter vilken typ av arbetsgivare de har *just nu*. Det finns dock fortfarande en risk att en del uppgiftslämnare svarar för någonting annat än vad som frågas om. Till exempel finns det personer som identifierar sig med en syssla de utövar enbart en liten del av sin arbetstid, eftersom det är inom denna syssla de har sin utbildning.

Man bör fråga efter *huvudsaklig* arbetsgivare och bara tillåta ett svar. Detta för att man annars kan få med arbetsgivare hos vilken/ vilka uppgiftslämnaren har bisysslor. Det bör dock räcka med att förklara detta i en instruktion. En nackdel med att bara tillåta ett svar är att en del uppgiftslämnare faktiskt har två olika arbetsgivare där de arbetar exakt 50 procent hos vardera, eller att de av någon annan anledning har svårt att bedöma vilken arbetsgivare som är den huvudsakliga. Dubbletter bör hanteras med rättningsinstruktioner.

Frågan är inte optimal, men för tillfället det bästa vi har kommit fram till. För att göra det tydligare vilka typer av arbetsgivare som ska räknas in i de olika alternativen kan man ge exempel inom parentes. Det ska dock inte vara exempel på arbetsgivares namn, utan "samlingsnamn" som exempelvis föreningar, ideella organisationer, trossamfund samt statligt och kommunalt ägda företag.

I de vanligaste löpande undersökningarna på SCB frågar man dock inte efter typ av arbetsgivare/ sektor, utan efter vart personen arbetar, dvs. arbets-givarens namn, adress och verksamhet (SNI-kod). Dessa uppgifter kodas sedan in i olika redovisningsalternativ av kodningsgruppen.

2.10 Facklig tillhörighet

21. Är du medlem i ett fackförbund?

Exempel på fackförbund är Kommunal, Metall, JUSEK, Sveriges ingenjörer, LR, SIF, SKTF, Unionen m.fl.

Ja

Nej

22. Är du medlem i en A-kassa?

Ja

Nej

Tidigare rekommenderades en fråga där man efterfrågade både medlemskap i en "facklig centralorganisation eller A-kassa" i samma fråga. Det finns inte längre några krav på att medlemmar måste tillhöra en a-kassa som är knuten till något förbund. Man kan alltså vara medlem i SACO, men vara medlem i en a-kassa som tillhör exempelvis TCO. Detta innebär att man inte kan fråga om båda dessa i en och samma fråga, utan måste dela upp frågan i två.

Ovan rekommenderas två binära frågor där man enbart får reda på om man är medlem i något fackförbund respektive a-kassa. Vill man ha mer specifik information om i vilket fackförbund (eller vilken facklig centralorganisation) uppgiftslämnaren är medlem, bör man först utreda vilket syfte frågeställaren har med frågan och utifrån detta formulera en relevant fråga.

Frågan om medlemskap i en fackförening klassas enligt Datainspektionen som en känslig personuppgift. Ta reda på utifrån respektive undersökning vad som gäller vid frågor som kan innehålla känsliga personuppgifter.

2.11 Hushållsinkomst per månad och år

23. Ungefär hur stor är hushållets sammanlagda månadsinkomst före skatt?

Räkna den sammanlagda inkomsten för alla i hushållet. Arbetar någon i hushållet deltid, räkna deltidslönen före skatt.

Med inkomst avses lön, arbetslöshetsersättning, ersättning från försäkringskassa, rörelseinkomster, pensioner m.m. samt olika bidrag som t.ex. bostadsbidrag, barn-, studie- och underhållsbidrag.

- 0 – 19 999 kronor
- 20 000 – 39 999 kronor
- 40 000 – 59 999 kronor
- 60 000 kronor eller mer

24. Ungefär hur stor är hushållets sammanlagda årsinkomst före skatt?

Räkna den sammanlagda inkomsten för alla i hushållet. Arbetar någon i hushållet deltid, räkna deltidslönen före skatt.

Med inkomst avses lön, arbetslöshetsersättning, ersättning från försäkringskassa, rörelseinkomster, pensioner m.m. samt olika bidrag som t.ex. bostadsbidrag, barn-, studie- och underhållsbidrag.

- 0 – 199 999 kronor
- 200 000 – 299 999 kronor
- 300 000 – 399 999 kronor
- 400 000 – 599 999 kronor
- 600 000 – 799 999 kronor
- 800 000 kronor eller mer

Ovan finns två förslag på frågor som efterfrågar *hushållets* inkomster före skatt. Den ena efterfrågar hushållets sammanlagda månadsinkomst, medan den andra efterfrågar hushållets sammanlagda årsinkomst. Det bedöms dock vara lättare för uppgiftslämnaren att svara på en fråga om månadsinkomst än en om årsinkomst. Det rekommenderas därför att ni i första hand frågar efter månadsinkomst.

Det ska finnas en instruktion om vad som ska räknas in i begreppet (hushålls-) inkomst i anslutning till frågan.

Det finns flera fördelar med att ha fasta svarsalternativ med intervall mot att låta uppgiftslämnaren uppge hushållets inkomst i en öppen fråga. Dels är det lättare för uppgiftslämnaren som inte behöver räkna ihop inkomsten, utan snabbt kan uppskatta vilket svarsalternativ som är rätt. Dels kan det upplevas som mindre känsligt med svarsalternativ än att behöva ge ett exakt belopp. Vilka svarsalternativ som är lämpliga kan variera beroende på syfte med frågan och vilken population som avses. De förslag som ges är tänkta att gälla för allmänheten i syfte att ge en konsekvent indelning som skapar bra spridning på resultaten.

Uppgifterna i svarsintervallen bygger på inkomster från 2015. De olika intervallen innehåller vardera ungefär en fjärdedel respektive en sjättedel av alla hushållens sammanlagda månads- respektive årsinkomster i Sverige. Intervallen är dock något avrundade utifrån de faktiska intervallbredderna. Detta för att det ska bli jämnare intervall och lättare för uppgiftslämnaren att hitta "sitt" intervall.

Tänk på att frågorna inte är definierade i tid, vilket skapar en otydlighet kring om det är faktisk inkomst vi mäter eller "normal inkomst" (i de fall uppgiftslämnarens normal tillstånd skiljer sig från den faktiska inkomsten). När frågorna saknar referensperiod är det möjligt att vissa uppgiftslämnare svarar för normal tillståndet, medan andra inte gör det. Till exempel kan en föräldraledig uppgiftslämnare ha inkomst från Försäkringskassan, men räkna den lön denne brukar få när denne arbetar. Införs en referensperiod kopplar den mer entydigt till faktisk inkomst.

Registervariabel

Vill man använda registervariabler kan man hämta uppgifterna från Inkomst- och taxeringsregistret, IoT. Registret innehåller dock två år gamla uppgifter.

2.12 Individinkomst per månad och år

25. Ungefär hur stor är din sammanlagda månadsinkomst före skatt?

Arbetar du deltid, räkna din deltidslön före skatt.

Med inkomst avses lön, arbetslöshetsersättning, ersättning från försäkringskassa, rörelseinkomster, pensioner m.m. samt olika bidrag som t.ex. bostadsbidrag, barn-, studie- och underhållsbidrag.

- 0 – 14 999 kronor
- 15 000 – 24 999 kronor
- 25 000 – 34 999 kronor
- 35 000 kronor eller mer

26. Ungefär hur stor är din sammanlagda årsinkomst före skatt?

Arbetar du deltid, räkna din deltidslön före skatt.

Med inkomst avses lön, arbetslöshetsersättning, ersättning från försäkringskassa, rörelseinkomster, pensioner m.m. samt olika bidrag som t.ex. bostadsbidrag, barn-, studie- och underhållsbidrag.

- 0 – 149 999 kronor
- 150 000 – 199 999 kronor
- 200 000 – 249 999 kronor
- 250 000 – 299 999 kronor
- 300 000 – 399 999 kronor
- 400 000 kronor eller mer

Vill man istället veta hur inkomstfördelningen är mellan olika individer i urvalet, kan man fråga efter individens inkomst per månad före skatt. Även här bedöms det vara lättare för uppgiftslämnaren att svara på en fråga om månadsinkomst än om årsinkomst. Det rekommenderas därför att ni i första hand frågar efter månadsinkomst.

Det ska finnas en instruktion om vad som ska räknas in i begreppet (individ-) inkomst i anslutning till frågan.

Fasta svarsalternativ är att föredra framför att låta uppgiftslämnaren uppge sin inkomst i en öppen fråga. Se även föregående avsnitt 2.11 *Hushållsinkomst per månad och år*.

För individer bygger beräkningarna på personer som är 20 år eller äldre. Uppgifterna bygger på inkomster från 2015. Svarsintervallen innehåller vardera ungefär en fjärdedel respektive en sjättedel av alla individers sammanlagda månads- respektive årsinkomster i Sverige. Intervallen är dock något avrundade utifrån de faktiska intervallbredderna. Detta för att det ska bli jämnare intervall och lättare för uppgiftslämnaren att hitta "sitt" intervall.

Se diskussion kring att frågorna inte är definierade i tid i avsnitt 2.11.

Registervariabel

Vill man använda registervariabler kan man hämta uppgifterna från Inkomst- och taxeringsregistret, IoT. Registret innehåller dock två år gamla uppgifter.

2.13 Längd och vikt

27. Hur lång är du?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	cm
----------------------	----------------------	----------------------	----

28. Hur mycket väger du?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	kg
----------------------	----------------------	----------------------	----

När man frågar om längd rekommenderas att man frågar efter längden i centimeter. Man bör dock vara uppmärksam på att uppgiftslämnaren kan svara i meter. Lägg därför in kontroller för orimliga värden vid registreringen. För längd rekommenderas att alla angivna värden som är större än 210 cm och mindre än 140 cm extrakontrolleras. För vikt rekommenderas att alla värden som är större än 135 kg och mindre än 40 kg extrakontrolleras.

4. Vilka är/var dina huvudsakliga arbetsuppgifter?
 Beskriv dina huvudsakliga arbetsuppgifter. Om du t.ex. är projektledare, skriv vad du gör, exempelvis "är ansvarig för att förbättra arbetsmiljön i äldreomsorgen". Är du t.ex. fabriksarbetare, skriv vad du tillverkar.
 Är du chef, beskriv vilken typ av chef du är och om du har andra chefer som är underställda dig. T.ex. avdelningschef med tre underställda enhetschefer eller butikschef utan underställda chefer.

5. Är/var du i ovanstående jobb anställd, lantbrukare eller egen företagare?
 Markera endast ett alternativ (det huvudsakliga).

Anställd

Lantbrukare

Företagare med anställda

Företagare utan anställda —————> Gå till fråga 7

6. Hur många anställda finns/fanns på din arbetsplats, utöver dig själv?

0

1–9

10 eller flera

7. Vilken är/var den huvudsakliga verksamheten eller produktionen på din arbetsplats?
 Om du arbetar inom vård och omsorg, beskriv också till vem vården riktar sig och var den bedrivs, t.ex. "vård och omsorg av äldre i det egna hemmet", eller "vård och omsorg på gruppboende för personer med psykisk funktionsnedsättning".
 Om du exempelvis arbetar med betong, beskriv om det är tillverkning av betong/betongvaror eller om det är betongarbete inom bygg och anläggning.

8. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu?

Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det som stämmer bäst.

- Anställd
- Egen företagare/lantbrukare
- Studerande
- Arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Föräldraledig eller tjänstledig
- Långtidssjukskriven (mer än 3 månader)
- Har sjuk- eller aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension, sjukpension eller sjukbidrag)
- Pensionär (ålderspensionär, avtalspensionär)
- Hemmafru/hemmaman (inte pensionär)
- Annat, skriv i rutan:

4. Övriga frågor och information

4.1 Egna kommentarer

Nedan finns några förslag på texter man kan skriva i textrutor för egna kommentarer. Kommentarererna kan antingen stanna kvar hos den som samlar in uppgifterna, vare sig det är en intern insamlare på SCB eller en extern, eller skickas vidare från SCB till en extern uppdragsgivare.

Om kommentarerna stannar hos SCB eller annan insamlare:

<p>1. Har du något ytterligare som du vill framföra är du välkommen att skriva det här.</p> <p><i>Eller:</i></p> <p>Har du några kommentarer rörande undersökningen eller frågorna i enkäten får du gärna skriva dem här.</p>
<hr/> <hr/> <hr/>

Om kommentarerna lämnas vidare från SCB till en extern uppdragsgivare:

<p>2. Har du något ytterligare som du vill framföra är du välkommen att skriva det här. Det du skriver kommer då lämnas till [uppdragsgivarens namn] tillsammans med dina svar.</p>
<hr/> <hr/> <hr/>

I kommentarsfält, och längre öppna frågor, rekommenderas att man använder sig av förtryckta rader att skriva på. Raderna kan vara till hjälp för uppgiftslämnaren och är en signal på att man ska skriva text i rutan. Används rader i blanketter som ska skannas, ska raderna vara i bortfallsfärg. Svarta rader eller prickar får inte användas eftersom programvaran automatiskt i tolkningsmomentet uppfattar raderna/prickarna som text och därför tror att tomma rutor/fält innehåller fritextsvar.

4.2 Samtycke

I vissa undersökningar vill den externa uppdragsgivaren få ut uppgifter med identitet, till exempel en svarsfil med kopplingar till personnummer. Om det enbart är uppgifterna i enkäten som ska lämnas vidare med identitet räcker det med att uppgiftslämnaren svarar på enkäten för att det ska ses som ett samtycke. Detta under förutsättning att fullgod information om upplägget har lämnats.

Om uppgifterna som lämnats i enkäten kopplas ihop med uppgifter från SCB:s register, behöver SCB inhämta ett uttryckligt samtycke från uppgiftslämnaren. Detsamma gäller när uppdragsgivaren vill ha ut kontaktuppgifter till uppgiftslämnarna för att kunna återkontakta dem för eventuella uppföljningsintervjuer.

Det ska tydligt framgå vad det är uppgiftslämnaren samtycker till, om det exempelvis endast är kontaktuppgifter som kopplas på enkätsvaren och som lämnas ut till uppdragsgivaren eller om det även är andra registeruppgifter.

Samtycke via kryssrutor

Om uppgifter från register (till exempel kontaktuppgifter) ska kopplas på enkätsvaren och lämnas vidare till uppdragsgivaren, lämnas samtycket lättast genom kryssrutor. En kryssruta för samtycke kan läggas in antingen först eller sist i blanketten. Om rutan ligger först kan den upplevas som avskräckande. Problemet med om rutan ligger sist är att det kan upplevas som irriterande för den som inte vill samtycka, och därmed önskar avstå från att delta i undersökningen. I anslutning till kryssrutan ska det tydligt framgå vad det är uppgiftslämnaren samtycker till.

Andra kontaktuppgifter

Ibland kan det vara så att de kontaktuppgifter som uppdragsgivaren vill ha inte finns i register. Kontaktuppgifterna behöver då lämnas av uppgiftslämnaren i samband med besvarandet av enkäten. I dessa fall krävs inget ytterligare samtycke än att adressuppgifterna lämnas.

Om inga registeruppgifter med identitet lämnas ut, utan endast enkätsvar, krävs ingen kryssruta för samtycke. I och med att uppgiftslämnaren fyller i sina kontaktuppgifter samtycker hen till att de lämnas ut (under förutsättning att fullgod information om upplägget har lämnats).

Läs mer om samtycke till utlämnande av uppgifter med identitet (eftergivande av sekretess) i Verksamhetsstödet, process 3.1, *Anvisningar för brev till individer och hushåll*.

Det finns för tillfället ingen standard för hur ett samtycke ska se ut. Vill ni ha hjälp att formulera ett samtycke, ta kontakt med SCB:s mättekniker eller DIH/ENK.

Referenser

Fråga Rätt! Utveckla, testa, utvärdera och förbättra blanketter". SCB juni 2001.

http://share.scb.se/ov9993/data/publikationer/statistik/_publikationer/ov9999_2000i02_br_x97%C3%B6p0101.pdf

Wärneryd, Bo mfl. (1990), *Att fråga – Om frågekonstruktion vid intervjundersökningar och postenkäter*, SCB.